

Ár 2023, fimmtudaginn 14. desember, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Auður Inga Ingvarsdóttir, formaður, Ágúst Bragi Björnsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Hrannar Jónsson og Jóhann Tómas Sigurðsson.

Fyrir er tekið **mál nr. 17/2023**:

Málskotsaðili M
gegn
Fjármálafyrirtækinu F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 14. júní með kvörtun sóknaraðila dagsett sama dag. Með tölvupósti nefndarinnar 15. júní 2023 var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dags. 5. júlí 2023. Var bréfið sent sóknaraðila, með tölvupósti nefndarinnar hinn 10. júlí 2023, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Sóknaraðili hafði ekki frekari athugasemdir

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 7. og 14. desember 2023.

II.

Málsatvik.

Með bréfi dags. 25. apríl 2023 sagði varnaraðili upp öllum bankaviðskiptum við sóknaraðila. Tilgreind ástæða uppsagnar var sú að reglubundið eftirlit varnaraðila samkvæmt lögum nr. 140/2018 um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka, hafi leitt í ljós að starfsemi sóknaraðila, og þar af leiðandi þau viðskipti sem færu fram í gegnum bankareikninga sóknaraðila hjá varnaraðila, væru ekki samrýmanleg áhættuvilja bankans.

Sóknaraðili er skráður þjónustuveitandi sýndareigna hjá Seðlabanka Íslands. Samkvæmt samþykktum sóknaraðila er tilgangur félagsins að veita ráðgjöf og þjónustu varðandi kerfi og hugbúnað tengdum rafmyntum og annari upplýsingatækni. Í uppsagnarbréfi til sóknaraðila tók varnaraðili fram að miðlun sýndareigna væri starfsemi sem falli utan áhættuvilja bankans og taldi varnaraðili því ekki aðra kosti en að segja upp öllum bankaviðskiptum við sóknaraðila frá og með þeim degi. Í því sambandi vísaði varnaraðili til 11. gr. almennra viðskiptaskilmála bankans.

Sóknaraðili óskaði frekari skýringa á uppsögn viðskiptasambandsins hinn 26. apríl 2023. Varnaraðili lagði fram frekari skýringar með tölvupósti hinn 2. maí 2023 þar sem ákvörðun um uppsögn bankaviðskipta var ítrekuð og ástæður hennar nánar tilgreindar. Vísaði varnaraðili til þess að í samræmi við lög nr. 140/2018 hefði bankinn sett sér sjálfbærnistefnu og stefnu um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka. Samkvæmt þeim stefnum varnaraðila eru viðskipti við aðila sem stunda námuvinnslu starfræns sýndarfjár og/eða miðlun á sýndarfé óheimil.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að mega stunda reikningsviðskipti með bankareikninga hjá varnaraðila eins og kveðið er á um í lögum nr. 114/2021 um greiðsluþjónustuveitendur.

Sóknaraðili byggir kröfu sína á því að ákvörðun varnaraðila um að rifta einhliða viðskiptasambandi við sóknaraðila geti ekki talist löglegur gjörningur. Í því sambandi vísar sóknaraðili til þess að samkvæmt 36. gr. laga nr. 114/2021 er óheimilt að hamla aðgangi að greiðsluþjónustu. Sóknaraðili bendir á að félagið sé skráður þjónustuveitandi sýndareigna hjá Seðlabanka Íslands og Fjármálaeftirlitinu sem hafi aldrei gerst brotlegt við lög. Auk þess sé sóknaraðili ekki með lán hjá varnaraðila að öðru leyti en 500.000 kr. úttektarheimild á kreditkorti. Að því virtu telur sóknaraðili ekki hægt að færa rök fyrir því að viðskipti varnaraðila við sóknaraðila valdi uppgjörsáhættu, rekstraráhættu eða viðskiptaáhættu varðandi stöðugleika greiðslukerfis varnaraðila.

Sóknaraðili telur ákvörðun varnaraðila um að útiloka sóknaraðila frá mögulegum viðskiptum brjóta í bága við ákvæði laga nr. 5/2023 um greiðslureikninga þar sem kveðið er á bann við mismunun og rétt til aðgangs að almennum bankareikningi. Þar að auki telur sóknaraðili sjálfbærnistefnu varnaraðila, sem bannar viðskipti við aðila sem miðla rafmyntum, brjóta í bága ákvæði laganna þar sem með henni sé heill starfsvettvangur útilokaður einhliða frá viðskiptum án nægilegs rökstuðnings. Þá vísar sóknaraðili til þess að almenn lög gangi frammar sjálfbærnistefnu varnaraðila þegar kemur að lögmæti viðskiptahátta fjármálastofnana.

Sóknaraðili vísar til þess að ákvörðun varnaraðila um uppsögn hafi verið réttlætt með vísan til laga nr. 140/2018 um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka. Sóknaraðili bendir á að í lögnum sé ekki að finna tilmæli eða ráðleggingar um að heill starfsvettvangur skuli útilokaður frá viðskiptum byggt á huglægu mati á áhættuvilja eins og gert hafi verið hér. Sóknaraðili bendir á að uppsagnarbréf varnaraðila til sóknaraðila hafi ekki verið undirritað, enginn möguleiki hafi verið veittur til andsvara og ekki hafi verið gerð tilraun af hálfu varnaraðila til að afla frekari upplýsinga um starfsemi sóknaraðila. Sóknaraðila virðist varnaraðili því hafi tekið einhliða ákvörðun um að loka á viðskiptasambandið byggt á starfsvettvangi sóknaraðila. Sóknaraðili bendir á að bankaþjónusta sé grundvöllur fyrir rekstri fyrirtækis og telur sóknaraðili það hluta af samfélagslegri ábyrgð banka að veita þá þjónustu, án mismununar á grundvelli starfsvettvangs sbr. ákvæði laga nr. 114/2021 og 5/2023.

Sóknaraðili bendir á félagið sé löglegt og reki löglega rafmyntakauphöll, það framkvæmi eigið áhættumat og sé jafnframt með verkferla og kerfi til að vinna gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka. Þá bendir sóknaraðili á að stór hluti hugbúnaðarþróunar á vegum félagsins sé tileinkaður þeim atriðum. Sóknaraðili telur varnaraðila nota lög nr. 140/2018 sem átyllu til að mismuna heilum starfsvettvangi í andstöðu við ákvæði laga nr. 5/2023.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfum sóknaraðila verði vísað frá en til vara að kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Varnaraðili byggir frávísunarkröfu sína á því að kröfur sóknaraðila séu svo óskýrar að þær séu ekki tækar til úrskurðar og auk þess verði þær ekki metnar til fjár, sbr. b- og i-liður 4. gr. samþykktu úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki. Varnaraðili telur að í kvörtun sóknaraðila til nefndarinnar sé ekki að finna tilgreiningu á fjárhæð kröfu hans, né annað sem gefi til kynna að ákvörðun varnaraðila um uppsögn á viðskiptasambandi við sóknaraðila hafi valdið sóknaraðila fjártjóni. Að mati varnaraðila er óljóst á hvaða kröfum og málsástæðum sóknaraðili byggir enda sé kröfugerð og framsetning málsástæðna afar óskýr. Varnaraðili telur því kröfugerð sóknaraðila varða málefni sem heyri ekki með réttu undir nefndina og beri því að vísa málinu frá sbr. 4. gr. samþykktu nefndarinnar.

Telji nefndin ekki tilefni til að vísa kröfu sóknaraðila frá krefst varnaraðili þess til vara að kröfum sóknaraðila verði hafnað. Varnaraðili telur að þó sóknaraðili geri ekki formlega kröfu í kvörtun sinni til nefndarinnar, megi mögulega skilja kvörtun sóknaraðila á þá leið að uppsögn varnaraðila verði felld úr gildi og sóknaraðili fái að stunda reikningsviðskipti með bankareikninga hjá varnaraðila eins og kveðið er á um í lögum nr. 114/2021 um greiðsluþjónustuveitendur. Varnaraðili telur að viðskiptasamband sóknaraðila og varnaraðila hefði varðað hefðbundin bankaviðskipti hjá varnaraðila sem falli ekki undir gildissvið laga nr. 114/2021 um greiðsluþjónustuveitendur.

Varnaraðili vísar til þess að lög nr. 114/2021 hafi innleitt tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2015/2366 frá 25. nóvember 2015 um greiðsluþjónustu á innri markaðnum. Varnaraðili vísar til þess að um sé að ræða ný heildarlög sem taki til greiðsluþjónustu sem sömu aðilar veita, hvort heldur sem um er að ræða greiðslur framkvæmdar hérlandis eða innan Evrópska efnahagssvæðisins og í gjaldmiðli aðildarríkis eða öðrum gjaldmiðli innan sama svæðis. Telur varnaraðili ljóst að sóknaraðili falli ekki undir gildissvið laganna og telur varnaraðila sér því ómögulegt að verða við þeirri kröfu sem sóknaraðili ber upp í kvörtun sinni til nefndarinnar. Varnaraðili bendir á að samkvæmt almennum skilmálum varnaraðila, sem gilda í viðskiptum milli sóknar- og varnaraðila, geti varnaraðili og viðskiptavinir hans hvenær sem er sagt upp viðskiptum sín á milli án fyrirvara, nema laga - eða samningsákvæði kveði á um annað sbr. 11. gr. skilmálanna.

Varnaraðili mótmælir fullyrðingum sóknaraðila þess efnis að uppsögn viðskiptasambandsins útiloki sóknaraðila frá mögulegum viðskiptum og brjóti þar með gegn ákvæðum laga nr. 5/2023 um greiðslureikninga sem leggja bann við mismunun og veita rétt til aðgangs að almennum bankareikningi. Varnaraðili vísar til þess að lögin gildi um greiðsluþjónustuveitendur sem bjóði greiðslureikninga sem neytendur geti notað til þess að (a) leggja fjármuni inn á, (b) taka reiðufé út af, (c) framkvæma greiðslur og taka við þeim, þ.m.t. millifæra fjármuni, til og frá þriðja aðila sbr. 1. mgr. 1. gr. laganna. Varnaraðili bendir á að um sé að ræða neytendalöggjöf og falli sóknaraðili ekki undir gildissvið laganna sbr. 17. tölul. 1. mgr. 2. gr. laganna sem skilgreinir neytanda sem „*Einstaklingur sem kemur fram í öðrum tilgangi en vegna starfs síns eða atvinnurekstrar.*“

Varnaraðili vísar til þess að ákvörðun um uppsögn viðskiptasambandsins hafi verið tekin í kjölfar endurnýjunar á áreiðanleikakönnun hjá sóknaraðila og samkvæmt mati varnaraðila á áhættu tengdri viðskiptasambandinu samkvæmt lögum nr. 140/2018 um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka. Varnaraðili bendir á að í svörum sóknaraðila í framangreindri áreiðanleikakönnun hafi komið fram að sóknaraðili, dótturfélag, eða raunverulegur eigandi félagsins sé virkur í fjárfestingum á sýndarfé. Varnaraðili kveður það hafa orðið tilefni á endurskoðun

viðskiptasambandsins. Varnaraðili bendir á að við skoðun varnaraðila hafi komið í ljós að sóknaraðili hefði nýverið fengið skráningu sem þjónustuaðili sýndareigna hjá Seðlabanka Íslands. Varnaraðili vísar til þess að samkvæmt grein Seðlabanka Íslands frá 29. nóvember 2022 séu þjónustuveitendur sýndareigna „þeir sem bjóða upp á þjónustu tengda viðskiptum með sýndareignir s.s. skiptimarkaðir“.

Varnaraðili bendir á að miklar og strangar skyldur hvíli á honum á grundvelli laga nr. 140/2018 og samræmi við lögin hefur varnaraðili sett sér stefnu um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka ásamt því að hafa sett sér sjálfbærnistefnu. Vísar varnaraðili til þess að samkvæmt stefnu bankans um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka séu viðskipti við aðila sem stunda námuvinnslu sýndarfjár og/eða miðlun á sýndarfé óheimil og falla því viðskipti við slíka aðila utan áhættuvilja varnaraðila. Því til viðbótar vísar varnaraðili til þess að samkvæmt viðauka - útilokunarlista við sjálfbærnistefnu varnaraðila eru viðskipti við aðila sem stunda námuvinnslu starfræns sýndarfjár eða miðlun á sýndarfé óheimil. Byggist það á því hve orkufrek námuvinnsla sýndarfjár er og samræmist það ekki sjálfbærnimarkmiðum varnaraðila. Enn fremur vísar varnaraðili til þess að ekkert regluverk gildi um sýndarfé á Evrópska efnahagssvæðinu og sé námuvinnsla og miðlun sýndarfjár því utan áhættuvilja varnaraðila.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur málsaðila lýtur að ákvörðun varnaraðila um uppsögn viðskipta við sóknaraðila sbr. 11. gr. almennra viðskiptaskilmála bankans. Ákvörðun varnaraðila um lok viðskiptasambandsins var tekin í kjölfar endurmats á áhættu tengdri viðskiptasambandinu samkvæmt lögum nr. 140/2018 um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka.

Sóknaraðili krefst þess fyrir úrskurðarnefndinni að mega stunda viðskipti með bankareikninga hjá varnaraðila samkvæmt lögum nr. 114/2021 um greiðsluþjónustu. Sóknaraðili telur ákvörðun varnaraðila um uppsögn viðskiptasambandsins brjóta í bága við ákvæði laga nr. 5/2023 um greiðslureikninga, sem kveða á um bann gegn mismunun og rétt til aðgangs að almennum bankareikningi. Samkvæmt 1. mgr. 1. gr. laga nr. 5/2023 gilda lögin um greiðsluþjónustuveitendur sem bjóða greiðslureikninga sem neytendur geta notað til að; leggja fjármuni inn á, taka reiðufé út af, framkvæma greiðslur og taka við þeim, þ.m.t. millifæra fjármuni til og frá þriðja aðila. Samkvæmt 13. gr. laganna er lánastofnunum óheimilt að mismuna neytendum með lögmdæta búsetu á Evrópska efnahagssvæðinu þegar óskað er eftir að stofna greiðslureikning og gildir hið sama um notkun greiðslureiknings. Þá kveður 14. gr. laganna á um skyldu lánastofnana til þess að bjóða neytanda almenna greiðslureikninga. Í skilningi laganna er neytandi: einstaklingur sem kemur fram í öðrum tilgangi en vegna starfs síns eða atvinnurekstrar sbr. 17. tölul. 1. mgr. 2. gr. laganna. Sóknaraðili er einkahlutafélag og tekur fram í kvörtun sinni til nefndarinnar að hann sé fyrirtæki sem reki rafmyntakauphöll. Sóknaraðili getur því ekki talist neytandi í skilningi laga nr. 5/2023 og fellur ákvörðun varnaraðila um uppsögn viðskiptasambands við sóknaraðila þar með utan gildissviðs laganna.

Samkvæmt b-lið 4. gr. samþykktu úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki fjallar nefndin ekki um kröfu viðskiptamanns, sem ekki verður metin til fjár. Sóknaraðili krefst þess að mega stunda viðskipti með bankareikninga hjá varnaraðila. Í málatilbúnaði sóknaraðila er ekki að finna rökstuðning fyrir því hvernig krafa hans verði metin til fjár og verður ekki séð af gögnum málsins að sóknaraðili hafi

uppi neina tölulega kröfu fyrir nefndinni. Í ljósi framangreinds hefur sóknaraðili enga beina fjárkröfu uppi á hendur varnaraðila og verður krafa hans eins og hún er sett fram ekki metin til fjár sbr. úrskurð nefndarinnar frá 1. september 2021 í máli nr. 4/2021. Af þeim sökum er óhjákvæmilegt að vísa kröfu sóknaraðila frá úrskurðarnefndinni með vísan til b-liðar 4. gr. samþykktar nefndarinnar.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfum sóknaraðila M á hendur varnaraðila F er vísað frá.

Reykjavík, 14. desember 2023.
rafræn undirritun

Auður Inga Ingvarsdóttir

Ágúst Bragi Björnsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Hrannar Jónsson

Jóhann Tómas Sigurðsson